

TUHANNEN SAAREN TYYNELLÄMERELLÄ

Vaikka Polynesia saattaa piirtää mielessä tyhjän kuvan, alueeseen kuuluvat saaret, kuten Tahiti ja Havaiji, saavat mielikuvituksen vaeltamaan. Mieleen tulee lempeässä tuulessa huojuvat palmut, hulatytyt ja turkoosinsiniset laguunit. Aloha!

Polynesiialaiseen tanssiin perehtynyt tanssiryhmä Taurua matkasi viime kesänä kahisevien kaislahameiden, hypnoottisten rumpurytmien, kauniiden laulujen ja lumoavien liikkeiden saarille. Tahitin, Mo'orean, Rarotongan ja Aitutakin paratiisiin sijoittuva opintomatka ja esiintymiskierrus kesti viisi viikkoa. Sinä aikana tanssiryhmä hikoili tunnetun koreografin ja tanssinopettajan **Makau Foster-Delcuvellerien** Poerani-koulussa, osallistui Cook-saarten kansainvälisille Te Maeva Nui -tanssifestivaaleille sekä esiintyi paikallisissa tapahtumissa ja yksityistilaisuuksissa.

LENNOSTA TANSSITUNNILLE

Takanamme oli lähes 30 tuntia puuduttavaa lentokoneessa istumista, mutta asiasta ei ollut epäilystäkään: olimme juuri laskeutuneet maanpäälliseen paratiisiin,

olimme saapuneet Tahitille. Leveä hymy levisi kasvoille kun astuin koneesta ulos. Kosteaa tropiikin tuulahdus ja tiare-kukkien makea tuoksu toivottivat matkkaan enemmän kuin tervetulleeksi.

Tahitilla oli varhainen aamuyö, joten jäimme lentokentälle odottamaan auringon sarastusta. Valonsäteiden ilmaannuttua lähdimme tien varteen odottamaan aikaisen aamun bussia. Meidän piti päästä Faa'an lentokentältä noin 5 kilometrin päässä sijaitsevaan pääkaupunki Pape'eteen. Pian le truck kaartoikin tietä pitkin ja heilautimme kättä. Matka pieneen kuorma-autoon rakennetussa bussissa maksoi vähän yli euron, mutta pulitimme isoista rinkoistamme vielä extraa. Keskustan kahvilassa nautitun aamukahvin jälkeen oli aika suunnistaa Poerani-tanssikouluun, sillä aamun ensimmäinen tahitilaistanssin tunti oli alkamassa.

KIELLETTY TANSSI

Muinaisilla Tahitilaisilla oli monia tapoja pitää hauskaa, mutta yksi suosituimmista keinoista oli tanssi. Tahitilaisille tanssi oli viihteen, kauneuden ja eloisuuden lähde.

Tanssilla ilmaistiin sosiaalisia tunteita, kuten iloa, surua, uhmaa tai mielihyvää. Se oli luonnollinen osa kaikissa juhlatilaisuuksissa, mutta myös osana monilla erilaisilla tahitilaisen elämän alueilla, kuten yhteisön aktiviteeteissa, tietyissä siirtymisriiteissä, politiikassa, sodassa ja uskonnossa. Tahitilaiset tanssivat kunnioittaakseen päälliköitä ja ystäviään, esittääkseen sotateemat ja ratifioidakseen rauhan. He tanssivat paitsi häissä ja syntymäpäivillä, myös vakavan sairauden aikana ja hautajaisissa.

Tahitilla ja muuallakin Polynesiassa, täällä suullisten perinteiden saarilla, tanssi ei ole ollut pelkkä esteettinen ilmaisukeino, vaan tapa säilyttää menneisyyden kertomukset. Koska polynesialaisten esi-isillä ei ollut kirjoitettua kieltä, siirtyivät uskomukset, kansantarut, historia ja legendat sukupolvilta toisille osittain tanssin ja tanssittavien laulujen kautta. Polynesialainen tanssi eli saarten kansojen traditioissa, historiassa ja legendoissa.

'ORI TAHITI JA KÄSIEN SUUDELMA

Tänä päivänä tahitilaisen tanssin, eli 'ori

**Taurua Aitutakilla:
Tytti Laakso, Vuokko Rusi
ja Annika Koskinen**

tahitin, tyylejä on olemassa neljä: 'ote'a, 'aparima, hivinau ja pa'o'a. Näistä neljästä voi tanssiryhmä Tauruan esityksissä nähdä ainakin 'ote'a- ja 'aparima -tansseja.

'Ote'aa harvoin kutsutaan sen oikealla nimellä, mutta tanssityyli on tuttua kautta maailman. Esitettynä "kaisla"hameissa, täynnä nopeaa liikettä ja rytmistä elinvoimaa, se on varmaankin kaikista kuuluisin polynesialaisista tansseista. Suomalaisittain saatamme kutsua tahitilaista ote'aa ja Cook-saarten omaa vastinetta tanssityyliä, 'ura pa'uta, nimityksellä rumputanssit. Näissä tyyleissä on musiikkina nimensä mukaisesti rummut ja muut perkussiosoitimet.

'Ote'assa naisten lantiolla suoritetaan erilaisia ympyröitä, kahdeksikkoja, neljiä ja iskuja. Liikkeet syntyvät jalkojen vuorottaisesta koukistamisesta ja suoristamisesta. Tanssiessa jalkoja ei kuitenkaan suoriteta kokonaan, vaan ne jätetään polvista hieman joustaviksi ja koukistetuiksi. Kantapäiden tulisi pysyä maassa kiinni, eikä jalkoja saa koskaan viedä "lukkoon". Lantion tulisi olla linjassa eteenpäin. Lanteiden kiertäminen eteenpäin kuten "twistissa", on traditionaalisessa tahitilaisessa tanssissa väärin. Kiertoliikettä tosin näkee eurooppalaisten tansseissa ja nykyaikaisemmissa tahitilaistanssien versioissa.

Kaikista merkittävin ero naisten ja miesten välisissä liikkeissä on jalkojen ja alavartalon liikkeissä. Luonteenomainen liike miehille on jaloissa: polvia avataan ja suljetaan toistuvassa liikkeessä. Moderni sana tälle on pa'oti, joka kuvaavasti myös tarkoittaa "saksia" tai "leikata saksilla". Pa'otia tehdään eri nopeuksilla, riippuen säästävän rummun rytmistä.

Kontrastina lantion ja jalkojen liikkeille tanssijan olkapäät ja vartalon yläosan tulisi pysyä paikoillaan. Tämä on yksi ensimmäisiä ja harvoja asioita, joita aloittelijalle kerrotaan. Tämä on myös oleellisen keino päätellä tanssijan taito.

Aparima on toinen tahitilainen tanssityyli, joka eroaa suuresti 'ote'asta. Aparimoissa tanssin painotus on lantion liikkeen sijasta käsissä. Kun 'ote'oissa käsiliikkeet ovat tarkoituksiltaan pääosin abstrakteja, aparimoissa kädet kertovat tanssin tarinan. Aparima on usein laulettu laulu, jonka sanoitusta metaforineen ja kaksoismerkli-

Poerani-tanssikoulun ryhmä Tamariki Poerani kilpailemassa Heiva I Tahiti-tanssikilpailuissa

tyksineen tanssija symboloi lainemaisilla käsiliikkeillä. Aparima-tanssit ovat kaunistaa ja siroa liikkeen runoutta. Nimensä mukaisesti aparima tarkoittaa käsien suudelmaa ('apa = suudella, rima = kädet). Cook-saarilla aparimaa vastaava tanssityyli on nimeltään kaparima.

TAHITILAISEN KULTTUURIN YTIMESSÄ

Olimme saapuneet Tahitille heinäkuussa paikallisen Heiva-festivaalin aikaan. Heiva on perinteisen tahitilaisen kulttuurin juhlinnan huipentuma. Silloin saarelaiset ympäri Ranskan Polynesian kokoontuvat kuukaudeksi Tahitille kilpailemaan perinteisissä polynesialaisissa lajeissa. Kisoja järjestetään tahitilaisesta tanssista, laulusta ja urheilusta.

Melkein joka ilta Vaieten aukiolle ja Faa'an kilpailualueelle kokoontuivat tahitilaistanssin taitavimmat ammattilais- ja amatööriyhtymät tuomareiden arvioitaviksi. Yhteen ryhmään voi kuulua yli 60 tanssijaa ja toistakymmentä muusikkoa ja laulajaa. Näky hipoi jo spehtaakkelia, kun suuri määrä tanssijoita pyöritti lanteitaan kiihtyvän ja hypnoottisen rumpumusiikin tahdissa.

Tahitilaisen tanssin oikea luonne perustuu esiintyjien ryhmään. Arvosteltaessa

tanssiesityksiä annetaan paljon suurempi paino ryhmän liikkeiden samanaikaisuudelle ja yhtenäisyydelle, kuin yksittäisten tanssijoiden taidolle. Tahitilainen tanssi ei ole yksilöiden tanssi, vaan tanssijat ovat osa ryhmää, heidän tulee seurata toisiaan ja liikkua ryhmänä.

Tanssijan on myös tärkeä tuntea tanssittavan tanssin sanoitus tai teema, jotta hän pystyy eläytymään tanssiinsa ja tulkitsemaan sitä esimerkiksi kasvojen ilmeillä. Eläytyminen on muutakin kuin pelkkää yleisölle hymyilemistä. Osa tanssien lumosta, eksotiikasta ja viehätystyksestä syntyy niissä käytettävistä asuista. Aparima-tansseissa asusteeksi kietäistään lantiolle kankainen pareo, yläosa on usein samasta kuosista tehty. Rumputansseissa puolestaan käytetään enimmäkseen kaislahameita, kookospähkinöistä tehtyjä yläosia ja suuria, upeita päähineitä. Korut ja asujen koristelu tehdään luonnonmateriaaleista: simpukoista, pähkinöistä tai kukista.

Kahden viikon aimo tanssiannoksen ja Tahitilla oleskelun jälkeen pakkasimme rinkkamme ja suuntasimme lentokentälle. Uusi paratiisi odotti meitä noin 1200 kilometrin päässä lännessä. Tarkoitus oli jatkaa matkaa merikapteeni James Cookilta nimensä saaneille Cook-saarille.

COOK-SAARTEN TANSSEJA SUOMALAISITTAIN

Cook-saarilla Taurua-ryhmä oli kutsuttu kulttuuriministeriön toimesta esiintymään paikallisille Te Maeva Nui -festivaaleille. Tapahtuma on vastaavanlainen kuin Heiva Tahitilla: vajaan kaksi viikkoa tanssia, laulua ja rumpujen soittoa. Tauruan pääesitys oli Te Are Karioi -areenalla kansainvälisenä iltana. Toinen yleisöä riemastuttava esitys oli arvostetuissa Tangi Ka'ara -rumpukilpailuissa. Näiden lisäksi Taurualalla oli lukuisia muita esityksiä Rarotongalla ja naapurisaarella Aitutakilla, jossa ryhmä keikkaili paikallisen Rino's Cultural Group -rumpuryhmän kanssa.

Paikalliset olivat hämmästyksissään nähdessään näiden valkoisten vahineiden tanssivan heidän kulttuurinsa tansseja. He jopa sanoivat Tauruan tanssivan paremmin kuin monet paikalliset tanssijat. Ennen kaikkea saarelaiset olivat otettuja siitä, että heidän kulttuuriaan tehdään tunnetuksi toisella puolella maapalloa. Asia olisi melkein sama, jos esimerkiksi afrikkalainen tans-

siryhmä esittäisi pelkästään suomalaista kansantanssia.

POLYNESIA SUOMESSA

Lentokoneeseen nousu ei ole ainoa vaihtoehto päästä polynesian tanssin pariin. Taurua -tanssiryhmästä **Tytti Laakso** ja **Annika Koskinen** vetävät tanssikursseja ja lajin esittelytunteja tanssikouluissa, opistoissa, tanssitapahtumissa, erilaisille yhteisöille ja järjestöille. Kursseja järjestetään ainakin Helsingissä, Hyvinkäällä, Hämeenlinnassa, Valkeakoskella ja Vantaalla.

Tauruan tanssiesityksissä voi puolestaan matkata mielessä Polynesian paratiisisaarille, palmujen katveeseen, turkoosinsiniin laguuneihin ja upeisiin auringonlaskuihin. Yleisön huomioiva tanssishow tarjoaa rumpujen hypnoottista rytmiä, tanssien lumoavia liikkeitä ja kaislahameiden kahinaa. Esitettävät tanssit ovat pääosin Tahitilta, Tuamotu-saarilta, Cook-saarilta, Samoalta ja Havaijilta. Ulkoilmaesityksissä näytökseen voidaan liit-

tää myös samoalaista tulitanssia ryhmän samoalaisen miestanssijan esittämänä. Kuuden tanssijan lisäksi Tauruaan kuuluu kaksi muusikkoa. Ukulele, kitara ja laulu soivat tosin vasta akustisesti pienemmässä yksityistilaisuuksissa, mutta tarkoitus on lisätä livemusiikin määrää tanssiesityksissä.

Taurualaisten seuraava opintomatka suuntaa joulukuussa Havaijille ja tammi-kuussa 2006 jälleen Tahitille ja Tuamotusaarille. Siihen asti, aloha!

Tanssiryhmä Taurua kookospähkinänkuoressa; Taurua tanssiryhmän tanssijoita ovat samoalainen **Avea Avea**, **Annika Koskinen**, **Katja Kokko**, **Tytti Laakso**, **Piia Lehtola** ja **Vuokko Rusi**. Ryhmän muusikoita ovat **Pedro Herrero** ja **Oscar Laakso**.

Lisätietoja ryhmästä;
www.taurua.com tai
Tytti.Laakso@taurua.com